

Sauens velferd – studie av biologi, aktører og samfunn

Forfatter

Solveig Marie Stubsjøen, Animalia

Sammendrag

I løpet av februar måned vil ca. 1.000 sauebrukere rundt om i landet motta en detaljert spørreundersøkelse som har til hensikt å gi oss en bedre oversikt over sauens velferd i Norge. Undersøkelsen vil bl.a. omhandle spørsmål om holdninger til dyrevelferd, rutiner rundt håndtering av sykdom, lamming, fôring og generelt om driften på gården.

Publisert

2008

Referanse

Sau og Geit nr. 1/2008

Utskriftsdato

23.03.2023 www.fag.nsg.no

Sauens velferd

– studie av biologi, aktører og samfunn

I løpet av februar måned vil ca. 1.000 sauebrukere rundt om i landet motta en detaljert spørreundersøkelse som har til hensikt å gi oss en bedre oversikt over sauens velferd i Norge. Undersøkelsen vil bl.a. omhandle spørsmål om holdninger til dyrevelferd, rutiner rundt håndtering av sykdom, lamming, fôring og generelt om driften på gården.

Det er forskningsrådsprosjektet «Sauens velferd» som står bak undersøkelsen. Prosjektet, som startet høsten 2006, er et samarbeid mellom Animalia, Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO) og Norges veterinærhøgskole (NVH). Gjennom prosjektet ønsker en; 1) å øke kunnskapen om sauens velferd i Norge, 2) å bidra til en protokoll for vurdering av dyrevelferden i produksjonskjeden (gårdsbruk, transport og slakteri) og 3) å undersøke hvilken innflytelse hold-

ninger og praksis hos de forskjellige aktørene i kjeden har på sauens velferd.

Vi tror det etablerte samarbeidet mellom et naturvitenskapelig (Animalia og NVH) og et sosialvitenskapelig miljø (SIFO) vil kunne gi en unik innsikt i det samspillet som er i næringa og som er nødvendig for en optimal produksjon. Gjennom dette prosjektet vil en også få større mulighet for å kunne nå næringas målsetting om å være internasjonalt ledende på velferd hos sau.

Behov for mer forskning

Sauholdet i Norge er en ekstensiv og robust produksjon som har stor betydning for norsk husdyrbruk og er et viktig ledd i å utnytte naturressursene og opprettholde kulturlandskapet. Sauholdet har ikke gjennomgått samme grad av rasjonalisering som andre husdyrproduksjoner.

Konsumenter av husdyrprodukter legger stadig større vekt på hvordan dyrene har hatt det før produktene kommer i butikkene. God dyrevelferd er en forutsetning for næringas og produktenes fremtidige omdømme.

Fortsetter side 14.

Klinisk undersøkelse utført som en del av dyrevelferdsprotokollen.

Artikkelforfatteren på besetningsbesøk i forbindelse med validering av dyrevelferdsprotokollen.

Det trengs mer kunnskap om dyrenes behov og atferd samt hva som kan gjøres for å forbedre forhold i produksjonskjeden. Undersøkelser viser at nordmenn mener at sauens velferd er bedre enn for andre husdyr. Samtidig er det nok mange ulike oppfatninger av hva som er god dyrevelferd, og det finnes få studier på hvordan dyrevelferden ivaretas av de forskjellige aktører i produksjonskjeden.

For å oppnå større åpenhet og økt forståelse mellom forbruker og produsent, er det behov for økt kunnskap om sauens velferdsmessige status, samt å utvikle vitenskapelig baserte metoder og systemer for å vurdere, overvåke og dokumentere sauens velferd.

Velferdsstudier for hele produksjonskjeden

Prosjektet «Sauens velferd» skal vurdere velferden på tre stadier i kjeden: 1) på gården, 2) under transport og 3) på slakteriet. Det er organisert i en biologisk og en sosiologisk pilar. I disse pilarene vil en tilnærme seg problemstillingene på forskjellige måter, samtidig som det vil være stor grad av samarbeid når det gjelder å se etter sammenhenger mellom egen-skaper hos aktørene og dyrs velferd. SIFO vil primært fokusere på hvilke oppfatninger og holdninger forskjellige aktører i produksjonskjeden har til sauens velferd (den sosiologiske pilaren), mens NVH og Animalia (den biologiske pilaren) vil fokusere på biologiske elementer som helse, smerte, ubehag og atferd. I den biologiske pilaren vil det bli benyttet helse- og produksjonsdata fra Sauekontrollen. Videre vil en protokoll for vurdering av helse, produksjon, atferd, miljø og menneske-dyr relasjoner i besetningene bli utarbeidet i samarbeid med University of Bristol og Welfare Quality prosjektet (et EU-prosjekt).

Innsamling av datamateriale

Våren 2007 ble det utført detaljerte registreringer på 11 utvalgte gårdsbruk i fjellregionen i Midt-Norge (Tynset, Alvdal, Follidal, Os og Oppdal). Hensikten var å utvikle og kvalitets-sikre velferdsprotokollen, samt å undersøke overensstemmelsen mellom data i Sauekontrollen og de faktiske forhold ute i besetningene.

Våren 2008 vil tilsvarende registreringer bli utført hos 25 nye, utvalgte

Miljømålinger utført i en av de utvalgte besetningene.

gårdsbruk tilhørende 3 slaktereregioner i forskjellige deler av landet. De som plukkes ut vil bli tilskrevet litt utpå nyåret. Samtidig vil ca. 1.000 av sauebrukerne i landet få tilsendt en spørreundersøkelse som har til hensikt å kartlegge forhold av betydning for sauens velferd. De som har registrert e-postadresse hos Helsetjenesten for sau eller gjennom slakteriene vil få undersøkelsen tilsendt elektronisk.

Etisk regnskap

Sauens velferd under transport vil bli vurdert ved hjelp av blant annet videoopptak før, under og etter transport. Det vil bli registrering av skader ved ankomst til slakteriet og inne på slakteriet. Videre vil også fysiologiske målinger og pH-målinger av kjøttet bli utført.

En eksisterende protokoll for dyrevelferd på slakteriet (kalt «Etisk regnskap») vil bli vurdert og anvendt i slakteriene. Registreringer under inntransporten og på slakteriet vil bli vurdert opp mot registreringer på gårdene. Fra et sosiologisk ståsted vil en parallelt studere hvordan ulike aktører og systemer innvirker på dyrevelferden.

Studiene kan gjøre oss enda bedre

I henhold til «Handlingsplan for dyrevelferd i saueholdet 2006-2008» har saueæringa som målsetting å være fremst på dyrevelferd internasjonalt. For å kunne oppnå en slik status er det vesentlig å ha best mulig forståelse av; 1) hva god dyrevelferd i saueproduksjonen innebærer, 2) hvordan ulike aktører påvirker sauens velferd og 3) samfunnets oppfatning av dyrevelferd. Først gjennom en bedre forståelse av samspillet mellom disse tre faktorene kan det utvikles en optimal strategi for dyrevelferd.

Vårt håp er at vi ved prosjektets slutt vil ha kartlagt noen av de viktigste muligheter og hindringer for å ivareta god dyrevelferd i norsk sauehold. Vi håper dere som blir forespurgt om å delta, enten i form av å motta besøk på gården eller ved å svare på spørreundersøkelsen, finner tid og anledning til å bidra til prosjektet.

Av Solveig Marie Stubbsjøen
doktorgradsstipendiat på prosjektet
«Sauens velferd», NVH og Animalia